

Előfizetési feltételek:

Évire	12 ft — kr.
Félévre	6 „ — „
Negyedévre	3 „ — „
Havonként	1 „ — „

Megjelenik hetenkint háromszor:
Vasárnap, Szerdán és Pénteken.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:
Monostor utca L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI LAP.

Hirdetési díjak.

Ötösor hasábozott sor ára 5 kr.
Bátyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Décsen: Krémer Sámuel.
Egyed: Vokál János.
Szamosújvár: Császár István.
Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L.
M.-Vásárhely: Wittich József.

KOLOZSVÁR, SEPTEMBER 16.

A „M. Polgár“ magántávüregőnye.

Pest sept. 16. Eötvös kultusminister tegnap indult el Erdélybe. Újút Szolnokon és Aradon keresztül Kolozsvár felé fogja venni. Távolléte körül-belül három hétig fog tartani.

Berlin, sept. 15. A Humboldt-ünnepély nagyszámu néptömeg és egyetek részvétele mellett tegnap ment végbe a megállapított program szerint. Humboldtainban a főpolgármester tartá az ünnepi beszédet.

Erdély telekkönyvezéséről.

„Magány hitel jövé,
Köztisztelt biztosság“
Junius.

Társalgás közben nem egyszer fordult elő: miért oly meghunyászkodott Erdély népe a jelen s az előbbiekkel kevésbé nehézkezt kormány előtt, miért vadász oly kiéhezett mohósággal hivatal után, miért tagadják meg gyalázzal ott anyian politikai meggyőződésüket, mért oly gyáva, tehetetlen képviselőinek összesége? stb.

Ezekre mindig az a felelet: mert szegények vagyunk. Igaz, oly szegények vagyunk, mint azon föld, melyet mindig zsákmányoltak, bár sohasem javítottak.

Lám, érezzük: szegénységünk felfalja becsületünk és önértéket, fenyegeti nemzetiességünket. De ha mi ezeket megakarjuk menteni az éhes Minotaurustól, nem akarunk szemérem nélküli koldusok lenni, megakarjuk magunk s utódaink számára menteni az emberi méltóságot: tehát javítsuk anyagi viszonyainkat.

Jön a vasut, mondják mindentudóink, majd másképp lesz dolgunk.

Vizsgáljuk, mit hoz nekünk a vasut.
Földbirtokosaink a sorompok lebuktával most divó gazdasági rendszertük mellett az egyenlő termékenységű talaj mivelével sem álbátanak ki a versenyt. De a talajt termékenyen, föl kell hagyni a nem jövedelmező gabna termesztéssel a czélnak megfelelő marha tenyésztési rendszert kell életbe léptetni. Az ugarról a válto, a gabna tenyésztéstől az állat tenyésztési rendszerhez az átmenet pénzt kíván, a mi nincs.

Az erdő tulajdonosnak eddig haszon nélkül korhadó fáját hozzá férhetvé és árucikké (donga fa, zsendély, deszka), kell tennie. Ehez csatornák, épületek, gépek szükségesek, a mi mind csak pénzzel szerezhető meg.

A vasut megbozza nekünk az olcsó gyártmányt, melyel az eddig kézműveseink által fedezett szükségleteinket fogjuk kielégíteni. Tehát ha az iparosnak nincs kedve éhen halni, magának is

gyártani kell, vagy mindjárt munkát adó gyárakat kell létre hozni. De hol van a szükséges egyesülési szellem és a pénz?

Ily körülmények között elhozandja a vasut más országok útját; a szabadversenyt, hogy annyira zseblukbe markojon, hogy azt hosszú időre kilyukassza. Földbirtokosaink a termékenyebb földdel bíró szomszédok, iparosaink az idegen gyárosok látandják el koldustarisnyával.

Pénz vagy hitel segíthet csak. Pénz nincs, hitel nincs. Az idegen tőzsér hitelünket kikacagja, azt bemutatná neki főuraink. A legszebb birtokra sem kapbatni, csak teljes biztosítékra kölcsönt, s ez csak a telekkönyv. Pénzünk kevés van, s ha ezt társulás útján összelehetne is hozni, de kölcsönintézet csekély kamatából (pedig ez kell nekünk) telekkönyv nélkül nem existálhat.

Szükség tehát a telekkönyvezésnek a vasutat megelőznie.

A kormány e téren a vétke könnyelműség egész tunyaságával mozog, a munkához nem kezdett elegendő eréllyel, s erővel. A hivatalnokok nem tekintve s talán nem is érve a minden nappal közeledő veszélyt, csigabuzgóságától lelkesülnek.

Látom előre miként fognak a félhivatalos fogmegek reám rivalni: „uram! ez csak rozszakaratú rágalmazás, hol a bizonyíték?“

„Összehasonlítás és számokban“ felelem én. Biharmegye 200 mrfld. 508 községgel két sz. k. várossal u. m. N. Várads és Debreczen, és 470,439 lelekkel. A nagyváradi járás egy része s az egész belényesi járás 158 községgel hegyesvidék. Ezen megyében a telekkönyvi helyszínelés 1856 június 1-én kezdett meg, és 1857 szeptemberben annyira be volt végezve, hogy ugyanazon év október 1-én a telekkönyvek rendes vezetése kibírdettett N. Várads, és Belényesen. Tehát Debreczen kivételével a munkát befejeztették 16 hónap alatt 12 biztos és 80 tollnok által.

Erdélyben a telekkönyvi előmunkálatok megkezdése végett a kinevezett hivatalnokok már 1867 decemberben szállingóztak Kolozsvárra. S hiába a nagy tél miatt tegyük áprilisban kezdettük (bár belsőséget télen is lehet telekkönyvezni) a munkálathoz. Működés tere 16 óra 15 biztos és 92 tollnoknak egyelőre Kolozsmegye 85 mrfld. az igaz hegyes területe 142,000 lakossal volt. A telekkönyvi munkálatok még nem végeztek el. Legalább nem olvastam, hogy készek, ekkor meg ekkor kihirdették s nyilvános vezetésre át adták.

Összehasonlításunk után kérhetjük, mikor lesz így Erdélyben telekkönyv?

Sőhajainkra felelnek a számok. Erdély 997 mrfld. És ha 85 mérföldet 16 hó alatt nem bírtak telekkönyvezni, akkor hasonló munkásság és erővel körülbelül még 15 év szükséges a be nem fejezéshez.

Szorgalmas nem szorgalmasságról vitázni fölösleges.

A kormány egy semmittevő kezéből kivette a telekkönyvezés vezetését s nyakába varta a tevékeny, de tulhalmozott Nagy Eleknék, kit a köz-

tott templomukat itt hagyták, az emberiség egyik martýriumának emlékéül.

Időnk szép, meleg, a tengor méltóságteljes, nyugodt, a hajó és gondola egyaránt akadálytalanul hasítja búzské kablét. Megyek a velencei operába, mely este 9 kor kezdődik, s addig zenét hallgatók a St. Mark terén a szép szemű derült arcú olasz leányok látásával elfoglalva. — Ölel barátod Sándor.

II.

Milano, sept. 7.

Mintán a Lido szigetét megnéztem, s azt a két rozslóvat is, melyet tarianak a kétlettül velenceiek mulatságára, elidulnalt Milanoban. Ha Velence ódonág és nem akar ujulni, épül Milano. A gyönyörű Galerie már csaknem egészen készen van és Dante, Rafael, Columbus, Visconti, Volta és az Isten tudja még hány nagy ember óriási márványszobra alatt sétál a szép milanoi búgkoszoru, fényes világítás mellett. Az esti 4 órai vonat érkeztem és 4 óra alatt itt több szép leányt láttam, mint egész életemben. Márványlapok jelzik azon házakat, melyekben pl. Volta lakott (1814), vagy Bekkaria élt (1738—98); minden lépten-nyomon művészetre akad az ember s Canova óriási Napoleon szobrát bámulhatja a Brema-múzeum udvarán. Az olasz háládatos, minden bősé, nagy fiát megörökíté és a bankjegyeken is a viribus unitis helyét Cavour, Dante, Columbus és Manin arcképei foglalják el. Igen, mert ezek az olaszok olyan bolondok, hogy még a pénzben is a nemzet nagy jait dicsőítik és nem a viribus unitist.

Az olasz code penale megjelent. Az 1859 nov. 20-ki rendelet és a Code Napoleon lefordítá-

tyú nevében kérek, ha a kir. biztos exjának al-teregosági min. tanácsossága, az unitárius egyház főgondnoksága s terjedelmes birtokai egy igénybe nem veszik, hogy marad a telekkönyvezési elnök ság tenezőinek is egy pár pillanat, méltóztassék megrendelni hogy évaegyedenként vagy egy évben legalább egyszer megnyugtatónkra tétecsék közzé a munkálkodás eredménye. Ez helyzetünkben, azt hiszem nem tulhajtott, sőt kétszeresen jogos kérelem.

Ha pedig méltóságodtól emberfölsőit kíván nak bokros hivatalai, mint hivatalba lépését, egy önzéstelen belátását közhelyeslő kiérné, ha — csak például mondom — a telekkönyvezési elnök-seget egy tul nem terhelt szakértőnek engedné át. Mi által az ország jólétben és méltóságod a köz-tiszteltben nyerne.

Scaevola.

□ „A magyar keleti vaspályáról“ különös hírek kerengenek; annyi bizonyos, hogy a pálya a megállapított időben nem leend a forgalomnak áthatható. Érdekes gróf Spanochinak egy irata a pályáról, melyben figyelmessé tesz az Erdély technikai, pénzügyi és stratégiai érdekei ellen e pálya építése körül elkövetett visszaélésekre. S valóban ezek annyira szembeütők, hogy csak csodálkozással szemlélhetjük a kormány közönyös tétlenségét velők szemben. Az alapítvány és felépítmények mérnökei különböző tervek szerint dolgoznak. Helyenkint bizonyos irányban indultak meg a munkálatok; jött egy másik mérnök, s a tengelyirányt tetszése szerint változtatta meg, még pedig nem valami csekélységgel, hanem 5—6 méternyire is. Indóházakat is kezdtek építeni, de minden határozott terv nélkül; egyszerűen annyi volt az utasítás, hogy az elkészítendő épület e vagy ama indóházhoz hasonló legyen. Tapasztaltabb továbbá, hogy tervrajzaik hiányosak, s hogy a talaj egészen más természeti, mint azokban leírva volt. A pálya a Körös höszében vonul el; az építmények tisztítására correetiók tettek és a vállalkozók feladata lett volna a kőzetek után ly correetiók alkalmazásával a védgátakat és a felhalmozott anyagot eltávolítani, hogy a folyó ágya szabadabb tétecsék; ez azonban nem történt, s valószínűleg arra számítanak, hogy a Körös maga fog a dolgon segíteni. A körákványok néhol egészen hasontalanok, másutt pedig oly esetlenül állítottak össze, hogy a jövőben méltán szolgáltatnának aggodalmakra okot. 1870 szeptemberig a károlyfehérvár-marosvásárhelyi vonalrész törvény szerint a forgalomnak kellene átadai; itélje meg bárki, vajon lehetséges-e az, midőn még mindig csak a kísérlettes és a felmérési munkálatok kezdetleges stadiumában van e vonalrész. A közönség megnyugtatósa érdekében óhajtanók, hogy a vaspálya vállalkozói e vádakat, melyek a „N. F. Z.“-ban emeltettek ellenők, a vaspálya munkálatok jelen állapotának tárgyalagos leírása által minél előbb eloszlassák.

□ A határszabályozás ügyében Románia részéről kiküldött biztosok, Negri Constantiu,

sa, s mint egy olvasott jogász nyilvánítá nekem, az olaszok éppen nincsenek megelégedve vele. Nem tartják elég szabadelvűnek. Azonban Velenczében (ez Olaszország Erdélye most) csak egy év múlva fog életbelépni, addig az osztrák s-ök fog-nak uralkodni.

Egy bankjeggyel lefőzték, mert hát én sze-gény osztrák alattvaló, nem gondoltam meg, hogy nem szükséges egy országban csak a kétfélt sas-nak uralkodni a bankjegyeken, és nem tudván, hogy minden egyes városnak külön jegyei vannak, mely helyben teljes érvényben forog, másutt pedig nem: emlékül elhoztam egy velencei jegyet, melyet sem Veronában, sem Milanoban el nem vesznek, mert itt más van használatban. Bizony mondom, az a viribus unitis még ostobává teszi az embert. Haem azért tisztelem „ötet“. — Ölel barátod Sándor.

III.

Turin, sept. 9.

Ezt a napot a szívembe vésem, ma láttam Kossuthot. Hogy hogy tudtam meg szállását, nem írom meg, mert az titok. Elég, hogy ma 10 órakor egy ház 2 od emelte egyik ajtójának esengettyűjét huztam meg, s azon egy sima, jámbor képt, magas ember jött ki, s midőn mondtam, hogy kit keresek, bevitte névjegyet s kijött azon ize-nettel, hogy most reggeliz, banem jöjek egy óra múlva. A közellevő S. Alfonso-templomba tértem be, s itt a képeket nézegetém, de nem nyughat-tam, hanem egy sötányra mentem s ott vártam a 11 titészt. Az órával vert szívem is. 11 kor beje-lentettek. Egy hosszú szűk folyosón balra egy szo-bába léptem be, s előttem állott bársöny siphával fején, feketeselyem bál-öltönyben és fekete pa-pucsban Kossuth. Bemutatót az éppen nála levő Ithász és Donyov ezredesnek. A beszélgetés tárgya a békeliga, Európa és a munkás osztály jövője volt, melyekben Kossuth szép ropogós magyar-

Donicin volt minister és Penkovits ezredes elvégre Brassóba megérkeztek. A két bizottság folyó hó 12-én együttes ülést tartott. A jegyzőkönyv Béli indítványára francia nyelven fog vezetett. Az előzményekből kiindulva, a tárgyalások békés eredménnyre lehet kilátásunk. Mindkét bizottmány öz-szes tagjai igen művelt, sokoldalú ismeretekkel bíró egyének.

A magyar orvosok és természet-vizsgálók XIV-ik vándorgyű-léséről.

(Fiumei tudósintézetől.)

Fiume, sept. 9.

(K g i.) A tegnapi kirándulás leírását a lát-ni, hallani és megírni valók özöne miatt félbe kellett szakítanunk. Felyesszük tudósításunk fona-lát ott, hol a kéjtazási hajók Veglia város irá-nyába jutottak.

Mire a maltempói szoroból (viaszajövet) a fiumei öblöbe értünk, a fellegek oszlan kezdek, s előbb kellemes tavaszi hűvöségi idő lett, aztán pedig szépen sütött mindvégig. A természet nem kedvezhetett volna jobban a természettudósok ki-rándulásának.

Veglia irányában a két hajó tengerészeti mu-tatványt rendezett. A vén, súlyos „Vulcan“ megál-lott a tenger közepében s elbocsátotta maga mel-lett öcsét, Afrikát. Afrika aztán „hálából“ mikor az öreg bátya mellé ért, elűtötte két ágyuját. Az-tán mindkét hajó fölfonta összes diszasszáit, ér-dekes látványt nyújtván köteleken mászkáló, árbo-czokon függő matrózáival azoknak, kik a merész mozdulatokban gyönyörködnek.

Két hajó most a Cherso és Veglia közti Quarnerolo szoroból ki, egyenesen az istriai par-toknak tartott, Jeleniscienek, s Cherso szigeten fe-lül, magas partok tövében halad tovább északnak Fiume felé. Az istriai félsziget ez oldalán a Karst lejtői nem oly kiellenek, mint Dalmatia felé; a magas emelkedések terjedelmes ernyőt tartanak a szél elibe, s ha amott az olajfa szűk határok közt gyéren tenyészik, itt terjedelmes erdők van-nak gesztenyéből, s az egész tenyészéssel sokkal nyájasabb. Nyájasabbak úgy látszik, az emberek is, ha csak az nem okozta a különbséget, hogy a dalmát partok körül csunya szélvészben jártunk, míg itt a legbarátságosabb nap mosolygott ránk. Moschenizze, Lovrana, Ika, Jeichi és Preluka köz-ségekből, a cesarai, medvejai és voloscai öblökből és az Abazziaiból, melyek mellett elhaladtunk, mindentűnne evivat kiáltoztak, kendőt lobogtat-tak és zászlót tűztek ki élénk a nagyszámban ki-gyillekezett lakosok s a szétszórtan fekvő házak-ból mindentűnne üdvözölték a magyarokat. Így haladtunk végig a 2000 lábra emelkedő Monte Maggiore hegyláncolatai közt.

D. u. 3 órakor a hajó meglassította mene-té, a nagyerejt viszhang bemutatása végett egy ágyut elűtöttek, s csinos fekvésű kéjlek, egészse-ges tenyészett kert és szép kis kikötő tártul ki előtűnk. Az Abazzia irányában állunk.

nyelven, sok eredeti ötlettel, elevenséggel fejté ki nézeteit. Azután megmutogató azon köveket, melyeket a Mont-Blanc egyik völgye a Vala Ascala-ban közelebről tett kirándulásából hozott haza. Erős, izmos alkotta, szép fehér márványszerű bom-loka, szelid tűzt kis kék szemei, ezüst-fehér ritka körszakáll, melynek szálai közt láthatni az élet színével, de a szenvedés halványosságával is vegyült arczzint, — mindez, mondom, engem nagyon meg-hatott; de még inkább az az erő, hæv, mely be-szédmodorában van, az a tözs-gyökerez magyar kiejtés, szófűzés, mely beszédét jellemzi és az a martýr-koszoru, melyet homlokán láttam azon re-dőkben, melyeket a vész szántott rá. Kossuth egész-séges, habár, mint Ithász mondja, lelkileg beteg. Szobájában neje portreitje az egyedüli arckép. Aranyrámba van foglalva a London város polgári diplomája. Asztalan astronomiai és természetudo-mányi művek. Magyarország legkisebb mozgalmá-ról is jól van értesítve, minden magyar (még a vidékieket is) lapot olvas, tehát nem áll az, hogy nem ismeri a helyzetet.

Donyov ezredes ballába el van vágva. Külön-ben magas, barátságos, szép barna ember; Ithász kövér, kerek szakáll, szőke, termete közép, izmos. Ragaszkodásuk, tiszteletük Kossuth iránt határtal-an, hævvel beszélnek róla, az „öregről“ és megve-téssel, keserűséggel rágalmazóiról. — Ölel barátod Sándor. *)

*) E magány, de kölsőre így is érdemes levelek írja [Hegedüs Sándor a „Hon“ ügyes tollu belmunkatára, Szerk.]

TÁRCZA.

Levelek a külföldről.

I.

Velence, sept. 5.

Édes barátom! Itt volnék Velenczében, a la-gúnák hazájában. Mi újságok tudnék neked írni ez óságok hazájából? Ha csak újságnak nem veszed azt, hogy már csinálják azt az emelvényt, melyen zenélő fognak a francia eszázszárnó tiszteletre rendezendő regattán; meg azt, hogy festik azt a szobát, melyben Lord Byron lakott, pedig ez Ve-lenczében csakugyan újság, mert itt építeni nem divat, sőt a legszebb, de azért ódonzerű részén, a St. Marcon nem szabad még csak javítani se a tanács beleegyezése nélkül; pedig most nem ural-kodik a tizek tanácsa, bár ez is csak olyan ti-zek tanácsa volt, a milyen septemvirátus a miénk, már számban t. i.: mert rendszeren 17 tagja volt 10 helyett. Itéleteinek következményeként van a doge-palotához építve a sobajok hidja, melyet mi-dőn megnéztem, én is sobajtottam, de semmiféle „hoch politisch“-okból, hanem azért, mert „rea“ gondoltam. Már pedig ez nagy mesterség; olyan jól telik az időm a sok mindenféle tudós és nem-tudós közt.

Velence lejárta magát; az uj-kor embere csak az ó-kor emlékeit idézheti fel emlékében; de az ujkor nyomát nem látja, legfeljebb abban, hogy a jezsuiták az osztrákokat 2 hónappal megelőzve, elmentek és szép, sok művészi kincsecel gazdagi-

Az Abazzia a Scarpa lovagok tulajdona, kik közül a nem rég elhunyt Iginio, noha kormány-párti, annyit tett hazájáért, hogy az ellenzékiek is jó emlékezéssel emlegetik nevét. A kellemes kis birtokot, melyet vérmes képzelemmel bírók Ausztria Nizzájának neveznek, most Scarpa Pál lovag, szászországi consul bírja, fiatal ember, a köztügyekre nézve kissé nagyon is fiatal; különben barátságos, jó kedélyű ember. Abazzia a Monte Maggiore tővében igen kedvező helyen, 1 1/2 óra járásnyira a várostól fekszik, s a fiumei vendégeknek egyik legkedvezőbb kirándulási helye volt. — Ide tengeri fürdőt terveznek, melynek, mivel eddig Ausztriában egyetlen ilyen intézet nincs, s mivel Abazzia a szárazföld s tenger egyesült előnyeivel bír, s a kietlen vidéknek ugy-szólván egyetlen oáza, melyben nálunk csupán könyvekből ismert s általában Európában ritka déli növények szabadban tenyésznek, — mihielyt Fiume az öt megillető rangot a tengeri városok sorában elfoglalja, fényes jövőt mérünk jósolni.

Abazzian túl a voloscai öblöt találtuk, melyben körülbelül egy hónapja a világ összes hírlap-irodalmán keresztül uszott czápát fogták.

Hajónk ezután a tekintélyes magasságon fekvő s történelmileg érdekes, de a hajóról nem látható Castva vár alatt folyó gyárakhoz is. Itt van a vasöntőde, egyike a legnevezetesebb vállalatoknak. Egy félórnyira fekszik a várostól Plasse községe, közvetlenül a tenger partján. Egy részvénytársaság alapította most 15 éve s verse-nyezzi F. G. Scarpa Péter és Francovits voltak első igazgatói. Telke 1000 □ ölre terjed, melynek felét épület fedi. Gözerővel dolgozik, többnyire stájerországi anyagból. — A szintén félórnyira fekvő vegyszer gyár 1851-ben alapították; azonfe-lül, hogy az itteni papírgyár s általában Fiume szükségleteit kielégíti, gyártmányait tengelyen és tengeren messze földre szállítják. Ez is részvény-társulat! Résztvevő a világhírlapokban.

E két, Fiumén kívül fekvő, ez oldalon legfi-gyelemreméltóbb iparintézetet elhagyván, magas hajóbordákat találunk, melyeken Fiume híres ha-jóácscai látják szekerkezeit. A hajóépítést nagy mérvben üzik; 1856-ban 31 nagyobb hajó boocsátott vízre 11,732 tonnaerővel és 1,227,900 ft. értékben, — 1857-ben körülbelül 30 hajó, ösz-szesen tizezer tonnás, 1,100,000 ft. értékben. 1858-ban 15 hajó 5000 tonnára, félmillió forint értékben. 1859-ben csupán 3 hajó 1223 tonnára 111,000 ft. értékben. Bach destructiv rendszeré-nek megszüntte óta a hajóépítés újra emelkedett, különösen az ipar és kereskedelmi vállalatoknak kedvezőleg újabb időben, mióta Fiume tengeré-szeti fontosságát mindinkább belátni kezdik. — Legnagyobb lendületet kétség kívül a partfiumei gőzhajótársaság adna ezen ipárnak, mely társul-at alakítására a kedvező alkalmat éppen most felhasználni akarják, s mely az oly rég óhajtott vasutnak is kiépítésével Fiume szinte tényleges visszakebelezésével a városnak az attól méltatlan erőszakkal elvont világhereskedelmi fontosságot megadni képes.

Fiume, sept. 9. Az itteni nyomdából ma a következő bucsuszót került ki:

Magyar testvéreink és vendégeink! A szomorúságban elhagyott Fiume végre néhány ürvendős napot élt azon látogatás fol-yán, melylyel megtiszteltétek. Ha nem tett eleget a vendégszeretet összes kötelemének, ti ezt bizo-nyára nem fogjátok az érzélem és tisztelet hiányá-nak tulajdonítani.

Ez alkalommal is oly jeleivel találkoztam a rokonszenvek, melyek csekély számú hátralévő napjaim legedesebb örömet fogják képezni.

Mint hogy pedig minden valódi szabadelvű fiumei egyformán érez, az iránvomban tanusított megtiszteltetést novőkben elfogadom, részökről írá-nyatokban a legmélyebb köszönetet nyilvánítom. Nem szólnék jelenleg semmit, hogy bennetek írá-nyomban rokonszenvet gerjesszünk, melynek már eddig is oly drága bizonyítékaival dicsekedhetünk, sem figyelemetekbe nem ajánljuk ezen tengervidék sorsát, mert hiszen az a magyar névvel van fel-díszítve.

Kívánjunk magunknak s nektek derültebb napokat, melyeket kitarásaink és rendíthetetlen honszeretettünk által akarunk kiérdemelni

Visszatérvén tieitek körébe, vigyék meg nekik a fiumei testvérek üdvözlését s visszaemlé-kezőn Fiuméja, legyetek oly boldogok, mint tes-tvéreitek kívánják. Matkovics Gáspár.

Sept. 9-én délután nagy tombola volt, a Kiss Pál volt kormányzó neje, Csapó Ida kezdeménye-zése folytán alakult, „Asila pei fanciell“ javára. A tombolák az olasz népelet egyik legkiválóbb moz-zanatként szokták képezni, s Fiume habár magyar, mégis elegendő olasz arra nézve, hogy a népmul-tságokat olasz módon gyakorolja.

A kitűzött óra előtt már jóval megtelt a corso (fűtőza) és a kikötő tágas tere. Tarkább látvány alig képzelhető. Az ablakok elpelve, az ut-czák tömve. A legelegansabb öltözött nők, s a fűtőös matróz és a szurkos cipész inas egyaránt izgalommal nézik a kezükben tartott, vagy eléjük terített lapokat. Egész családok sátoroznak a tö-megek középette, állva, ülve, dülve, mozogva, to-longva, zsiabongva. Valódi democrata ünnepe! Átal-

lenben a számok buzására használt casino erkély-lyel, katonai zene, mely a huzás kezdetéig s köz-ben is a nyerő-számok kihuzásánál mulattatá a közönséget. 50 lépésnyire egymástól egészen ad-dig, meddig a néptömeg kiterjeszkedett, sőt azon-tul is, matrózok álltak, kezükben nemzetiszín zász-lókkal, s minden kibuzott számot stento hangon egymásnak torokról torokra, s eképen a részve-vőknek hirtel adták. Egy-egy ily viharban edzett mell valóban a legjobb hirodó ily alkalommal. A casino erkélyére két oldalt két óriási táblán a 90 szám eltakarva, melyek mindenikét mihielyt kihu-zatot egyszerű módon leplezték.

A felügyelő bizottság a casino erkélyén fog-lalt helyet, hol azonban azonkívül is bárkit szíve-sen láttak. Minden huzás előtt 3 mas trombitaszó adott jelt, mire egy kis fin s felváltva egy kis le-ány a számokat egyenként kihuzták. A 20 szá-mos tombola lapok mindenikén három sorban öt-öt, összesen tizenöt. száma van, tehát figyelemmel kísérni nem nehéz oly embernek, ki nem szórako-zott, vagy nem egyesék. Azonban mégis gyakori a számok eltévesztése. Arról aztán embernek csak természet után lehet fogalma, hogy micsoda fu-gyulás, kiáltozás, tombolás, kukurikolás támad, ha valaki elkialtja, hogy quaterno, quinterno (egy sor-ban négy, öt szám) vagy tombola, (mind a tizenöt szám) az ő tábláján kijött, és a vizsgálat után kiált, hogy tévedett; ha ablakban ülő delnő, macs-kazenét kap, olyat, hogy elmehet vele akár Bach-huszárnénak, ha pedig utczán ácsorgó, ki nem ke-rüli még a megöklöztetést sem. Mit háborgatja a nyerni vágyó publikumot képzelt nyeresévé! Ma-út-hat ilyen intermezzo történt.

Három nyeremény volt: egy 50, 75, s egy 150 frankos. Az első négy nyerő-cartella tulajdono-sai sztoztak, az utolsón pedig két közönséges ember, a középsőt pedig egy szolgáló nyerte, ki ma kapta számláját gazdájától. A vállalat körül-belől 350 frttal szaporította a kisdiedvoda alap-tőkéjét, mintán 4000 jegy kelt összesen, és a költségek valami 450 frtra rugtak. Sajnos, hogy ide is kiterjeszkedik az a nálunk is üsmert em-bertelenség, hogy a közvetett adó az efféle jóté-kony vállalatot is terheli.

A vendégeknek csaknem fele már elment. A többi vágyik ugyan haza, mert hiába, a kedves otthon a legnagyobb szíveség sem tudja feled-tetni; — de a fiumeiek ki nem fogynak a találé-konyaságból, hogy a napokat perceké tegyék, a tudós urak kényelmet, a dilettánsok mulatságot folyton találhatnak.

Element Saehor uram is a „Pesti Napló“ 25,000 ftos Saehorja, ha mi megemlégtük Fiumét, Fiume még tudom, megemlégetni azt a világ-raszoló entrepreneur. Az üsmekedési estélyért s a banketért 19,838 frtról nyújtott be számlát, mi az általa nyújtott „élvezethez“ képest retten-teesség. Hasonlóképp temérdekbe került az óriási belépti díjjak mellett is, a ballettársaság, melynek a város, mindamelllett is, hogy az egyetlen első táncosné érdemi meg benne a megnévetést, 16,000 frtot fizet. Tekintetbe véve ezenfelül még Lloydtársaságok fizetett ülségeket, s a temérdek különféle apró költséget, elhiszhetn aztán a mit ál-litnak, hogy Fiumének ez az egy hét 100,000 for-intjába került.

Fiume polgárai Isten hozzatok!!

A napi közlöny utolsó száma sept. 11.

A magyar orvosok és természetvizsgálók XIV. nagygyűlése bevégezte teendőit, megtartotta zár-ülését, s így nincs egyéb hátra, mint a bucsu kéz-szorítás, és a hála kifejezése részünkről; — ezen kézszorítás soha melegebb, s ezen hála soha iga-zabb nem volt, mint a melylyel a nagygyűlés tagjai e perczben adóztak Fiume lelkes polgárainak.

E gyűlés minden tagja elfelldhetlen emléket viszi magával a ti jóságotoknak, s meghatva távo-zik e helyről, ahol minden lépten a szeretet és elő-zékenység annyi jelével találkozott.

A barátság és szíveség azon csodás levegő-jét szívtuk itt be, a melyben egy rövid nap alatt az idegen otthon érzi magát, mint tűzhelyénél, sze-rettei s rokonai között.

Az eddig nem látott tenger, az ismeretlen vidék, hogy tünk fel álltunk, mint a hazának még eddig nem látott, de nem idegen vidéke, — annak lakosai, mint eddig nem ismert de rég szeretett kedves honfitársaink, kiket keblünkre ölelni régóta táplált forró obajtásunk teljesülése volt.

Fiumei honfitársaink! azon kérelemmel távo-zunk tőletek, legyetek ezentúl is szilárdak a haza szeretetben, hadd törjenek meg az ellenséges hullá-mok erős lelkeiteken mint sziklapartaitokon a ten-ger hajjai; tartsátok meg ösüggedenlen hűségteket, a mely drágább gyöngye nemes szíveteknek mint a minőt a tenger mélye terem.

Mi pedig azon meggyőződéssel távozzunk tőle-tek, hogy hazánk nagysága, szabadsága, és dicső-sége elválaszthatlan Fiumétől, ezen tengerpart a kapuja Magyarországnak jövő fényének és nagysá-gának; s hogy ezt mint drága kincset minél szorosabb kápoccsal fűzni a hazához, mindnyájunk öröme, obajtása, és büszkesége; ezen érzéssel szívünkben távozva kürtökből, hon maradt honfitársaink keblé-ben is felkelteni azt honfiai kötelességünknek is-mérjük.

Most még egyszer Isten hozzatok, vegyék a hála s köszönet legűszintébb, legmelegebb kife-jezését, — s azon jó kívánásunkat, hogy e tenger-parton a magyar név dicsőségének bástyája, Fiume városa legyen nagy és boldog.

Éljenek Fiume város polgárai Isten hozzatok! Bodogh.

Kubinyi Ágoston bezáró közlülésen mondott bucsu-suszavai.

Nagytekintetű gyűlékezet!

Mindig változásnak kitett életünk ismét arra int, hogy az itt töltött kevés, de tanulmányos és kellemes napok után e kedves helytől, s még kedvesebb lakosaitól, kik minket oly őszinte baráti szeretettel, s mondhatom fényesen fogadtak, bu-csut vegyünk.

Mindenekelőtt hálás köszönetünket fejezzük ki tisztviselőinknek, gyűléseink pontos vezetéséért, s fáradhatatlan munkásságukért.

Sok valóban mind az, mit gyűléseink rövid folyamala alatt köz munkásságunk kifejtett, s nem kétlem, nem csak Fiume városára s környékére, de egész hazánkra nézve dus eredményű leend. Gazdag tapasztalatokat gyűjtve bucsúznunk Fiume váro-sától, s kedves és kellemes emlékeket viszünk magunkkal.

Közörműnkét fejezzük ki a felett, hogy a szomszéd tartományokból, sőt távolabb vidékekről és több jeles tudós vett részt gyűléseinken a tuda-mányt, mely ugys az egész világé, öszvevetett válakkal velünk együtt az emberiség javára elő-segitve s gyámolítva.

Elhagyván Adria gyönyörű partjait, azon re-ményvel kecsgetettük magunkat, hogy jövő évben sebes Marosunk partján, a szép Arad városában s nagy számmal találkozzván, baráti kezet nyujtha-tunk egymásnak. Addig is Isten velünk.

Erdélyi közélet.

○ Az erdélyi ev. ref. egyház busz egy-bázmegeire oszlik. Ez egyházmegék: a vajda-hunyadzarándi, a károlyfehérvári, nagy-enyedi, ko-lozsvári, kolozs-kalotai, szilágy-szolnoki, deézi, széki, nagy-sajói, görényi, marosi, küküllői, nagy-szebeni, székely-udvarhelyi, erdő-vidéki, sepsi, kézdi, a püspöki egyházak, s a dunafejedelmi s bukovi-nai. Ez egyházmegyében mindössze 562 anya-, 519 leányegyház, 329,499 lélek, 27,368 tanuló van. Az egyház élén a következő egyházi s világi fő-bívatnokok állanak. Egyháziak: Nagy Péter, püs-pök; Elekes Károly, közigyűző; Basa Mihály, köz-igazgató. Közfogadnokok: Komény Ferencz, gr. Mikó Imre, Szacsvari Zsigmond, gr. Bethlen Gábor, h. Kemény Domokos.

○ Az erdélyi ev. ref. tanínezetek sta-tistikája. Az erdélyi ev. reformatus status (a fa-lusi altanodákat számításon kívül hagyva), négy fő- s három középtanodával bír. Főtanodái: a nagy-enyedi, kolozsvár, maros-vásárhelyi, székely-udvar-helyi. Középtanodái: a zilahi, szászvárosi, sepsi-szent-györgyi. E tanodák élén egy hettágú tanügyi bizottság áll, mely bizottságnak elnöke az ev. ref. püspök, tagjai a kolozsvári főtanoda hat tanára.

A nagyenyedi főtanodánál tizenegy rendes tanár, öt szaktanító, tizenkét osztálytanító működik. A tanulók összáma: 984. Ezek közül a két éves theologiai tanfolyamot hallgatta 48, a két éves jogit 43, a két éves bölcsészetet 84, a négy éves képezdeit 40. Középtanodái növendék a hat osztályban 445; elemi tanodái a négy osztály-ban 344 volt.

A kolozsvári főtanodánál működött hét rendes tanár, négy segédtanár, kilencz osztály-tanító, két tanító a nem kötelezett tárgyakban. A tanulók összáma: 660. Ezek közül a két éves jogi tanfolyamot hallgatta 48, a két éves bölcsészit 69. Középtanodái növendékek a hat hat osztály-ban 325, elemi tanodái négy osztályban 218 volt.

A maros-vásárhelyi főtanodánál mű-ködött öt rendes tanár, négy ideiglenes, egy segéd-jogtanár, három segédtanár, kilencz osztálytanító, rendkívüli tárgyakban öt tanító. A tanulók összá-ma: 768. Ezek közül a négy évi jogi tanfolyamot hallgatta 68, két éves bölcsészit 83, a középtanoda hat osztályt 371, az elemi tanoda négy osztály-át 247.

A székely-udvarhelyi főtanodánál működött öt rendes tanár, három segédtanár, egy állandó szaktanító, nyolcz osztálytanító, nem köte-lek tárgyak hét tanítója. A tanulók összáma: 485. Ezek közül két éves jogi tanfolyamon volt 31, két éves bölcsészin 81, a középtanoda hat osztályában 237, az elemi tanoda négy osztályában 166.

A zilahi középtanodánál működött öt rendes tanár, két tiszteletbeli tanár, kilencz osz-tálytanító, rendkívüli tantárgy tanítója két. Tanu-lók összáma: 400. Ezek közül a bölcsészet két éves tanfolyamán 28, a középtanoda hat éves folya-mán 149, az elemi tanoda négy éves folyamán 223.

A szász-városi középtanodánál mű-ködött egy rendes tanár, két tiszteletbeli tanár, tíz változó köztanító. Tanulók összáma: 386. Ezek közül a két tanfolyamos bölcsészeten 35, a közép-tanoda hat osztályában 235, az elemi tanoda négy osztályában 151.

A sepsi szent-györgyi középtanodánál működött egy rendes tanár, nyolcz változó köztani-

tó, egy szaktanító, rendkívüli tárgyakban két tani-tó. Tanulók összáma: 350. Ezek közül a közép-tanoda négy osztályában 178, az elemi tanoda négy osztályában 172.

A hét tanoda tanulóinak összáma: 4033.

Népiskolája az erdélyi ev. ref. statusnak 1177 van, s ez iskolák tanulóinak száma 27,368. E szerint egy népiskolára átlagszámítással 26 tanu-ló jut. A fő közép s népiskolák tanulóinak összá-ma 31,401. Az erdélyi ev. reformatusok száma 329,499 levén, minden 10 főre jut egy tanuló.

○ Tanügy. A nagyiági bányaközségi rom. kath. elemi iskolánál az első osztálytanítói állomás ürecedésbe lévén arra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomással következő évi járandóság van ösz-szekötte: 1 szőr fizetés febjében évi 256 ft. 2-or szálláspénz 25 ft. 48 kr. 3-or 8 öl három láb hasábos tűzifa a folyó ár szerint. 4 er gabona já-randóságban családostanítónak évenként 15, nöte-lennek 7 1/2 bécsi mérő buza.

Pályázók, kikben megkívánatik, hogy magya-rul és németül jól, románul legalább valamennyire tudjanak, jó és tiszta kézírással bírjanak, erényes és tanítói képezdét végzett egyének legyenek, ok-mányokkal kellően ellátott folyamodványaikat folyó évi szeptember 20-ig a nagyiági m. kir. bányahiva-talhoz terjeszszék fel.

○ Tanügy. A gergyó-alfalvi rom. kath. alsó elemi iskolatanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomással következő jövedelem van öszszakötte: 1-ör 300 ft. o. é. évi fizetés a község alapítványából és közjövödelméből. 2 szor tisztességes szállás. 3-szor tíz öl tűzifa. 4 er egy nagy veteményes kert használata. A pályázni ki-vánók, kikben megkívánatik, hogy a magyar nyel-vet tökéletesen bírák és fedhetetlen erkölcsiségük mellett a tanítói képezdét jó sikerrel végezték le-gyen, — kellően felszerelt folyamodványaikat f. é. szeptember végéig a püspöki hivatalhoz nyujtsák be.

„Pálinkafőzés a Székelyföldön“

ezim alatt a par excellence kereskedelmnek és szakismerettel bírónak hirdett „Pester Li.“ egy ellenséges indulatú cikket hoz a székelyek ellen. A „P. Li.“-nak — vagy ha úgy tetszik, cikkekző-jének — roppant szálka a Székelyföldön engedé-lyezett pálinkafőzés. Mint jeles statisztikus és fi-nancier, azt mondja, hogy „egy közép-nagyságu székely faluban 200, a nagyobbakban azonban 400—500 tüsttel főzik az új törvény engedélye mellett a pálinkát,“ és így évenként egy 200 tüstl faluban 63 ezer erdélyi vedret főznek, a miért csakis 400 ft. adó foly be az állam-pénztárába. Ellenben, „ha nem léteznék ezen törvény, ugyan-ezen mennyiségű pálinkáért 64, 260 ft. folyna be.“ Borzasztó! Így megkárositni az államot! Csak Három-széken, s csakis a pálinkaadó miatt — 99 faluja és 4 mezővárosában — (63.260×103) 6.515,780 frt-tal károsodik az államkincstár. S ha még hozzá vesszük Csik, Udvarhely és Marosszéket, megha-ladja e kár a 26 milliót. Valóban szép összeg. Igaz ugyan, hogy jelenleg Háromszék — egerestől, tüköskötől, bogarastól — csak mintegy 2 millió adót fizet, (a Bach és Schmerling kormány alatt, a midőn ezen pálinka főzés nem volt szabad, jó-val kevesebbet), tehát még egy harmadát sem a fenébbi szép összegnek, s minthogy Bach alatt a kincstárba befolyt adó jóval kevesebb volt, mint je-lenleg, a pálinkát pedig amolyan módon adóztat-ták meg, valószínű, hogy ekkor nem a székelyek fizették az államnak az adót, hanem ez nekik (még pedig minden forint adóért legalább is 3 és fél forintot kaptak vissza). Az is igaz ugyan, hogy Háromszéken egy közép-nagyságu falura mint-egy 126 emberi lélek esik, de dacára ennek, mi-ért ne lehetne egy ily faluban 200 tüsttel főzni a pálinkát? Azt is mondja nagy bölcsen a „P. Li., hogy,„ ezen kedvezményre se a térséggel bíró, se a hegyes székelyföld minős szorultva, mintán a legnagyobb és legjobb legelők birtokában van... a székelyföld jóval több marhának való takarmányt termel, mint a mennyire szüksége van. A ki a mondottakból még nem győződött volna meg ezen állítás igazságáról, azt utaljuk az erdély-olábszár-gi vámbívatok jegyzkönyveire, a melyek szerint több ezer marha hajtatik ézenként Moldovából a székelyföld dus legelőire.“ Igaz, hogy a Székely-földre Moldovából évenként több ezer darab szar-vasmarhát és disznót hajtának be, de nem a szé-kelyföldi dus legelőkre, hanem épen mert a szék takarmány miatt a székelyeknek — nem nevelhet-tetvén elég szarvasmarhát és disznót, — nincesen különben mit levágnának. Épen nem Moldvából a székelyföldre, hanem a székelyföldről Moldovába hajtunk 100 meg 100 ezer darab birkát és más-fele állatot kiteleltetés végett. És még szerencsé-sek azok, a kik ezt tehetik, mert ők legalább né-mi haszonnal üthetik a marhatenyésztést, míg azok, a kik nem laknak épen a határszélen (tehát több mint 19/20-adrés) egyáltalában nem üthetnek sem-mi marhatenyésztést — nem lévén mivel azt télen kitarssák. Ezek azon tények, a melyeket máltou-son elferditve, s epével öszszekeverve a „Li.“ cik-kezője jónak látott a székelyeknek nyújtott csekély kedvezmény miatt a nagy közönség elé tálnai.

KÜLFÖLD.

A modern trónkeresők.

E napainkban nagyon elszaporodott fajja a hatalom hajbászáknak, kiknek nagy része az elkergetett fejedelmi dynastiák javíthatatlan tagjaiból áll — közelebb igen tanulságos lezárásban részeseültek. E koronaszomszagos kékvérű proletariatus, mely „isten kegyelméből” jogosítottnak véli magát a népek fölött önkényhatalmat gyakorolhatni, évtizedek óta mindenütt megjelenik, hol egy nemzet lerázta bilincseit, s kivívta szabadságát. Egy nápolyi charlatan nem kínálhatna nagyobb tolatodással árni, mint a minő készséggel ajánlkozának ezen urak a megüritült trón betöltésére. Hogy hol tegyék fejükre a koronát — az nekik tökéletesen mindegy. E tekintetben nem válogatásak. Egy pár millióból álló civilizistáért sárosan lemondanak ősök vallásáról is. Nekik hatalom és pénz kell, s aztán keveset törődnek vele, ha spanyol, görög, olasz, vagy akár tatár nyelven kell hűséget esküdni az alkotmányra. Ép úgy mindegy nekik, akár reálók vagy frankok, akár drachmák vagy durosok hevernek pénztárukban. Az eskü ugyanis csak üres ceremonia ezen kalandorokra nézve, s az ezüst ezüst marad, bármily idomban legyen rávéve a körirat. Mintha csak ők teremteték volna az élődiek e classicus mondatát: Ubi bene, ibi patria. Alig van ország, mely nagyobb kárát vallotta volna a trónkeresők tolatodásnak, mint a forradalomdult spanyol föld. Akárhányszor dönt is meg a királyi trón Madridban, mindig fölléptek az isteni kegyelemre támaszkodó praetendensek, s a nemzet elég együgyű volt bemeni a kelepcebe. A világ egy ideig rokonszenvezett a spanyol nemzettel, de később közömbös lett iránta, mert buzamosabb ideig lehetetlen valakin sajnálkozni, ki saját kárára sem okul. Az 1868-iki szeptemberi forradalom újra Spanyolországra vonta Európát szeméit, s azon egyértelmű eljárás, melylyel e nemzet pár nap alatt fölforgatta Izabella trónját, ismét felkeltette a szabadelvű világ sympathiáját. Azóta egy hosszú év múlt el, telve a spanyol kormányférfiak s a Cortes hibái és mulasztásaival. A belreformok terén ugyan sok czélészertű intézkedés történt, de az új törvények nem hathatnak áldáshoz, mivel a kormány nem bír sem elegendő akarattal, sem kellő eréllyel azok keresztülvitelére. A hadsereget sem tette a kormány azzá, minek egy szabad országban lennie kell. Prim és társai feltékenyen megőrizték a katonai kasztszellemet s a militarizmust, mely legveszélyesebb ellensége az alkotmányos szabadságnak, mivel a hadseregbe azon botor tudatot oltja be, hogy a katona az első ur az államban. Míg Spanyolország nem bír népies hadsereggel, melynek szervezete gátot von a fötiszték dicséretes hatalomgyűrtök vértékének, addig a szabadság nem érezheti magát otthonosnak a Manzanaro regényes földén. A cubai fölkelők iránt tanúsított eszélytelen politika sem legcsekélyebb hibája a madridi kormánynak. Míg a józan politika engedékenységet követelne: addig a sziget fölöttén megadást kívánnak, s e terrorizmus nem fog eredményre vezetni. Spanyolország elfogja veszteni e dus gyarmatot, bármily erőlködést vigyen is végbe a lázadók megfékezésére. Hisz ép a spanyolok tudhatnák a legjobban, hogy egy szabadsáért lelkesülő nép dala előbb-utóbb biztosítva van. — A kormány s a Cortes azonban az elősoroltaknál sokkal károsabb hibát követtek el midőn újra fölláttatták a monarchiát. A kormányforma meg van, de a trónon nem ül király. Névleg Serrano az ország kormányzója, de tényleg Prim s a hadsereg kezeli a hatalmat, melyre egy csoport külföldön tartózkodó trónkövetelő tart igényt. Mi lehet e viszály állapot eredménye? A polgárháború. Ha a monarchisták egyetértésének a választandó királyra nézve, sokkal kevesebb kilitás volna ezen szomorú eshetőségre. Így több mint valószínű, mert a monarchia párhívei több jelöltűz ragaszkodnak, kiknek mindegyike tekintélyes párttal bír az országban. E chaos mulhatatlanul maga ellen zúdítandja azon trónjelölt, ki a kormány védszármái alatt akarna elfoglalni a Bourbonok megüritült tróját. — De annyi rossz mellett a kormány mulasztásai egy jó oldallal is bíroak. Az egy évi provisorium tartatlansága, a miniszterium nagymérvű botlásai, a komikus királyvadászatok sikertelensége annyira megerősítették a republikánus párt sorait, hogy ez mai nap tömör s öntudatos phalanxként áll szemben a többi pártfrakciókkal. S ép ez öntudatlanságban rejlik a köztársaság párhíveinek ereje. Tisztában levén czéljával, habozás nélkül tör előre kitűzött utain e párt, s függetlenül működik czéljának elérésére. Tervékenysége üdítőleg hat a nemzeti szellemre. S ha közelebb Don Carlos merénylete ellen egyértelműleg fölbátorodott a spanyol nemzet, úgy ebben legtöbb része a köztársasági pártban van, mely ernyedetlenül terjeszti a szabadságszeretetet és fölvilágosodást a nép körében. Don Carlos vállalatának komikus végéből azonban kivonhatjuk a tanulságot magunknak a biborszomszagos trónvadász urak. Souverain népek megkínálhatnak valakit önfeladású perczében a koronával, de ezt fegyverrel elfoglalni nincs joga senkinek sem, ha mindjárt, „isteni jogára” hivatkozik is. A népek többé nem fejsz tehenet a trón nélkül maradt élődieségnek.

A román kamra megnyitása. Ghika Demeter miniszterelnök a rendkívüli ülésszakot folyó hó 6-dikán a következő fejedelmi tizenettel nyitotta meg: „Az alkotmány 95-dik cikkelyénél fogva önök, senator és képviselő uraim, rendkívüli ülésre hívam össze, habár önök most épen fontos földmívelési munkával vannak elfoglalva. Ezért kormá, nyom az ülésszak tartamát 15 napra határozza s önök azután a legközelebbi rendes ülésszak alatt fognak foglalkozni a lényeges kamrai munkálatokkal. Azonban remélem, hogy önök, senator uraim, mihelyt a felirattal készen lesznek, fognak még időt találni arra, miként ez ülésszak alatt határozának néhány, a kamra által már megszavazott törvényjavaslat fölött, melyek nem tűrnek halogatást. Senator és képviselő uraim! Több mint 3 év óta távol lévén családom köréből, egy természetes érzület arra készít engem, hogy tovább ne késsem. Én tehát legközelebb el fogok utazni, hogy obajtasomat betöltem.

Ezen alkalmat fel fogom használni arra, hogy a biztosító hatalmak uralkodóit meglátogassam, kik iránt Románia, ezt nem szabad felednünk, örök hálával tartozik. A kezdetet már megtettem az orosz császár ő felsége meglátogatásával, hol a legszeretetteljesebb fogadtatásnak örvendtem. Bizonyára van okom hinni, hogy a Nyugatban is ily barátságos fogadtatásra fogok találni; a mi országunk csak nyherhet a személyesen barátságos viszonylatok mellett, melyek abból fejlődnek, s nemzeti érdekeink ezáltal legálthatatosabban és legbuzgóbb képviselőkre találunk. Tehát teljes bizalommal az ország jövője iránt, mely gyors léptekkel halad a felvirágzás és haladás pályáján, kérem Istent, áldja meg önök munkálatát.

Vegyesek.

A horvát bánnak adott ajándék. A bánnak, tünepélyes beiktatása alkalmából egy nagy művészettel készített buzogányt adtak ajándékul. Policeer és fia készítették Bécsben. A buzogányt Inkey Nándor es. kir. kamarás nyújtotta át. E fegyver 2 láb 3 hüvely hosszúságú, briliánsokkal, smaragdokkal, rubintokkal, türkisekkel és gyöngyökkel kirakott, vastagon aranyozott ezüst, gombja 6 hüvelyk szélességű, gazdag díszítéssel s gyönyörű metszvény lászik rajta, a magyar Leonidas, a szigetvári vértanu, Horvát, Dalmátország és Szlavónia bánjának hősi halálát ábrázoló. Ott látható Jurasics Lőrinc is, a magasra emelt magyar zászlóval, melynek egyik oldalán sz. Mária, Magyar ország védőszőnye, másikon a magyar címert látjuk. Ott van még Alapi, Zrínyi bíb barátja, Zrínyi Ilona, gyermekével, a mint a hazának, királynak és vallásnak hűséget esküsznek a szigetvári kirohonás előtt. Az arcképek mind életli képek után vannak metszve. A csigavonalmentű metszvény a szigetvári kirohonást, a törökökkel vívott elkese-redett harcot, Szulejmánt s az emlékezetes ostrom lefolyását ábrázolja, a történeti adatok nyomán. Horvát, Slavon- és Dalmátország címerei művészi zománczműben láthatók a fegyver legfelsőbb részén.

HIRHARANG.

A „Kolozsavári kör” f. hó 22-én szerdán délután 4 órakor saját helyiségében évi rendes közgyűlést fogja tartani. Tárgyai lesznek: elnöki megnyitó, titkári jelentés a letöltött évről, a múlt évi számadások s a jövő évi költségvetés előterjesztése, egyes indítványok, s végül a tisztviselők és nyolcz választmányi tag megválasztása. Kéretnek a t. tagok, hogy minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek. Kolozsavárt, 1869. sept. 16. A választmány megbízásából Krisik Sándor, jegyző.

Eötvös cultusminister fogadására nagyban készüldönek városunkban. A polgármester ur szerdán értekezletet tartott e tárgyban. A jelenlevők megállították, hogy az érkező kultusügyért a város határánál: a Feleken egy béttagu küldöttség fogadja. Elnöke a polgármester; tagjai Hajós János, Hintz György, Keserű Mózes, dr. Szabó József, Szász Domokos, Szentkirályi Zsigmond.

Szegénységi bizonyítvány. Nem mi írjuk, hanem deákpárti lapok, hogy az Andrássy-ministerium b. Wenckheim külsőben álló lelépése által megüritendő belügyéségi betöltésére nézve egy Csengery Antal és Péchy Manó között babiliz. Leikünk, sohse költenénk az Andrássy-kormányra sem ily „Furcaság”-ot.

Péchy Manó, erdélyi kir. biztos a mult vasárnap este érkezett abanjai jószágairól Budapestre. A kinek a combinatiókban kedve telik, e két hirt kombinálhatja.

Gr. Mikó Imre — mint Pestről írják — visszatérése óta nagy hévvel rendezi miniszterialis dolgait, hogy néhány hét múlva végleg elhagyhassa miniszterialis tárcáját és a fővárost.

Jakab Elek pályakoszorúzott „Kolozsavár Története”, a kiadás körül akadályokba ütközött. A mű kiadásának árát 2200 ft-ra szamítja a kiküldött kommunális bizottmány. A kommunális egyenemely tagja sokallja ez összeget s a mű kiadását el szeretné halogatni. Ez ugyan méltó

dolog lenne Kolozsavár városához, mely annyit hivatkozik történelmi dicsőségére.

Rendőrségünk hírből értesülve arról, hogy folyó hó 12-én éjjel párisutczában a jövőmenők közül valakit ismeretlen tettesek megraboltak, s a nélkül, hogy a káros a rajta elkövetett rablási tényt a hatóság előtt bejelentette volna, ma már a tettesek rendőrségünk által kifürkészve, biztos helyen várják a törvény kiérdemelt szigorának alkalmazását. A rablott tárgyak közül eddigelő egy zsebóra megkerült, mincké következtében az ismeretlen káros felhívatik, hogy a városi kapitányságnál magát jelentse.

A vasuti munkálatok a károlyfehérvár-medgyesi vonalon, hir szerint, beállítottak, minthogy a román kormány kijelentkezett, hogy a vöröstoronyi szoroson kívül a határszél egyetlen pontján sem engedi meg a csatlakozást a román vonalhoz. Eltekintve attól, hogy a magyar keleti vaspálya vonalainak irányá törvényesen meg van már határozva, ily egyoldalú beavatkozás annyira ellenkezik minden nemzetközi jogi befolyással, hogy annak valóságában legalább egyelőre lehetlen nem kételkednünk.

A kolozsavári rom. kath. egyház-megye f. hó 19-én, délelőtti 11 órakor, a plébánia-épület nagy termében közgyűlést tart. Az előjáróság, tisztelettel kéri az egyházi képviselőket, hogy a gyűlésen minél számosabban jelenjenek meg.

Hegymögi dolgok. Fogarassy püspök ur közelebből főpásztori körlevelet intézett „Krisztusban kedvelt rokonaihoz, fiaikhoz és hűveikhez”, melyben a népiskolai törvényt ismert ultramontan zeteinek szempontjából fejtegeti. — Veszely Károly ur ugyancsak e közös iskolák ellen egy ives röpiratot írt, melynek feladata nem csekélyebb, mint bebizonyítani, hogy a közös iskolák ártanak a tannárnak, az állam érdekeinek, sértik a község, a család és gyermekek jogait, s örökös czivódás forrásai. Sajnáljuk, hogy egy Veszely vállalkozik ily badar munkára. Non sunt hæc digitis arma tenenda tuis.

„Egy boldog kolozsavári utcáról” a következő érdekes dolgokat írja a „K. K.”: „Kütrőlbelül 50 öl hosszú az egész. Van 5 külmöbnél külmöbféle dorbézoló helye, s e esebes haladás csak a közelebbi egy év alatt történt. Esteli 8—9 óra tájt elkezdének ordítani mind az ötben, nyitott ablakoknál hol hegedt, hol zongora, hol trombita, hol öklöző mellett, s ugyanekkor az utca egyik végétől a másikig „eltermészetesedett” csoportok rikácsolnak „természetes” dalokat. Csak reggeli 5—6—8 óráig foly ez így, ezután lehet aludni is. Vig utca, s a dörögés van hozzá. Páris utcáinak hívják; ajánljuk a szállást keresőknek; különösen kíváncsok volna, ha az igen tisztelt rendőrség valamelyik tagjának jutna az itt lakhatási szerencse.” Bizony ideje lenne, hogy városunk hatósága s botrányosan lakmár tanyák fékentarásáról gondoskodjék. Komunitásunk is tehetne róla, hogy e nyílt zárdák valamivel küljebb húzolkodjanak a város kellő közepétől.

Szinügy. Mezey Vilmos, baritonista kiváltott Fehérvár A. társulatából és a debreczeni színházhoz szerződött. — Fehérvár A. szintársulata közelebből elbajta Maros-Vásárhelyt és Nagy Enyedrre költözött. A Tanner pár is közreműködik a nagyenyedi előadásokban.

A Hallerpörhez. Gróf Haller Ferencz folyó hó 14-én Erzsébetváros vizsgálo-bíróságához bünvádi jelentést adott be azok ellen, kik a ki-küldött kormánybiztosnál ellene beadott felterjesztés aláírták.

A kolozsavári. m. k. bánya-, erdő és só ügyi igazgatóság kerületében megüritült egy a IX. ranglokozatba sorolt I. osztály, esetleg II. osztályú erdőmesterei állomás, melylyel évi 945 ft. illetőleg 840 ft. fizetés, 231 ft. loáltalány, 12 köböl tűzifa járandóság, természetbeni lakás, és az évi fizetés 2/3-át érő biztosíték letétele van összekötve. Pályázni kívánók utasítottak folyamodványaiknak életkoruk, jelenlegi állásuk, kitűnő erőműveléssel végeztet erdészeti szaktudományuk, az erdészet minden ágában és különösen a magas hegyeségi erdőüzembeni gyakorlati ismeretük, valamint számadási, fogalmazási és az országban divatozó nyelvek, de főleg a magyar hivatalos nyelvbeni kellő jártasságuk, és végre azon körülmény kimutatása mellett, valjon van e pályázó rokonságban vagy sógorságban ezen bányaigazgatóság kerülete hivatalnokai valamelyikével? folyó hó végéig a kolozsavári bánya-, erdő- és sóügyi főigazgatósághoz benyújtására.

Pap Zsigmond országgyűlési képviselő dementirozza azt, mintha ő képviselői állásról lemondott, s helyette Naszdövikékén Poritit választatott volna meg. Ő a képviselői állásáról ez ideig nem mondott le, s nem helyette, hanem Hosszu Elek helyett történt aug. 9-ken a képviselőválasztás.

A fővárosi postahivatalnokok fizetését a kormány pár hó előtt nagy helyesen fel-emelte. Most a vidéki postahivatalnokok is folyamodtak fizetésfelemelésért. Kolozsavárt a postahivatalnokok naponként reggeli nyolcztól déli egyig, s délutáni háromtól hatig, s így nyolcz órát dolgoznak, ezt legjobb esetben nyolczszáz frtnyi fizetésért, mely egy családtagja legszerényebb igényeit is alig képes fedezni. A vidéken még gyengébb e sok zaklatással járó hivatal viselőinek fizetése. Be-

méljük, a közelebbi budget készítésénél Gorové s Lónyay urak, s megszavazásánál a képviselőház többsége megszavazandó a postások kérvényének méltányos obajait, s nem kíván továbbra is filléretet gazdálkodni meg a jól kiérdemelt munka bérére, míg a militarizmus telhetetlen Molochjának torkába con amore veti a milliókat.

Ad notam posta. Kérjük a nagy-szebeni és nagy váradai postakocsik vezetőit, ne vesztegessenek el annyi időt Bachusnak az országot mellett állított imoláiban, mint eddig. Mi a teljes vallásszabadság barátai vagyunk ugyan, s kitsem óhajunk szertartásos ajtatokodásában akadályozni és akadályoztatni, de a „neminem ladede” jogi elvét minden másnak fölibe helyezzük. Sérti pedig az összes közönség jogos igényeit az oly eljárás, mely a postaszekereket naponta csak azért kététi el az érkező kiszabott óráiról, mivel a conducteur urak Horacz szerint: „nec veteris pocula Massici, nec partem demero de die spernunt.” Ismételve ajánljuk a postát váró közönséget a conducteuruk nagyobb figyelmébe!

A brassói ágostai hitvallású egyház f. hó 9-diki presbiterialis ülésében Seibel Samu, brassói lelkész a néhai Brennerberg Lajos, egyházi gondnok fölött tartott emlékbeszédet.

Brassó városában szeptember 25 s folytatolag folynak az idei katonasorozások.

Megüritült tanszékek. A marosvásárhelyi ev. ref. kollegiumon egy, a nagyenyedinek két, a szászvárosin egy, a brassói román. kath. gymnasiumban két tanszék van üresedésben. A brassói tanszékekre a brassói r. kath. egyházközség gyűlése a folyamodók között: Roszkofni A., püspöki titkárt, Rácz J. és Capdebo A. udvarhelyi gymnasialis professorokat, illetőleg Legard F., szamosújvári tanárt s Capdebo A. és Rácz J. urakat tette conditio. A jelöltek egyike sem levén okleveles tanár, kiköté a gyűlés, a választott a tanári vizsgáját bizonyos időtartam alatt az egyetemet letegye.

A nagy-szebeni helyőrség f. hó 14-dikén Nagy Csűr és Szelindek között hadgyakorlatokat tartott Reihetzer vezérőrnagy felügyelete alatt. A közelebbi napokban Fenyőfalva, a Vöröstorony szoros, s Nagy-Szeben körül (a lovassági) folynak a hadgyakorlatok. A Nagy-Szebenben helyőrző vadászszázalaj a jövő héten új állomásra: Orláthra költözik.

Pánczélscehről írják lapunknak: Szerencsés volt helységünk e hó 4-én a járási szolgabíró ur személyes látogatását fogadhatni. A helyszínen szerzett tapasztalat őt is meggyőzte, mert látván az előjáróság tespedését, semmittevését s némely egyének irányábani boszus eljárását, melynek egyenes következménye az általános elégtelenség: 8 napi fogságra ítélte a falusbíró. Hát a községi jegyző, ki a falusbíró tanácsadója, s ki a szolgabírói hivatal előtt helytelen beleszólásaival alkalmatlanodik a szolgabírói hivatal elébe tartozó ügyek kihallgatása, lehető eligazítása s elintéztése alkalmával, miért nem veszi el érdemelt jutalmát?

Hamis ékszereket árulgatott a közelebbi nagy szebeni vásáron több nyereszkedő jó madár. Egy-egy legfeljebb négy krajczárt érő régüritült arany fejében, nagy pénzen adott el a hiszékeny vásárlóknak. Egyike a jó madaraknak rajta vesztett a „Geschäft”-en, s portékástól a rendőrség kezébe s innen a börtönbe került. Ilyes dolgok Kolozsavárt nem fordulnak elő. Nem a hamis ékszer árulását értjük, hanem az ily csalóknak elcsipését. Erre nem elég szemfüles a mi rendőrségünk.

Az alsó-kapniki kath. hitközség könyvtára gyarapításához Beke Antal 17, Christoph Rozsú 30, Heckenast Gustáv 5 darab könyvet, több brassói, károlyfehérvári s nagy-bányai katolikus 29 frt 25 krajczár juttat. Ezen adományokért hálás köszönetet mond Bakk Endre, plébános.

Egy, az Olt mellékén utazó panasz-kodik a Szász-Buda s Ürdögfalvi ut, s a szederjesi ut elbajagott állapota ellen. E hid teljesen roskadozó, s már is több szerencsétlenségnek volt okozója. Majd ha valami „méltóság” urak akad arra járása, kijavíttják.

A kolozs monostori felsőbb gazdasági tanintézetnél betöltendő kertészi állomásra f. évi 12,379. szám alatt kiírt pályázat kellő eredményre nem vezetvén, ez állomásra a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi magyar kir. ministerium részéről a pályázat ismét kihirdettetik. A részletes feltételek a „Budapesti Közlöny” sept. 14-ki hivatalos rovatában olvashatók. A szabályszerűen fölszerelt folyamodványok folyó évi szeptember 30-ig nyújtandók be a nevezett ministeriumnál.

Mollah Ali, a pesti orvosi egyetem növendéke, ki Arabiából két év előtt érkezett Magyarországra, Kolozsavárt mulat. Igen művelt férfi. Meglehetősen beszéli anyanyelvünket; sokkal jobban, mint a legtöbb Lónyay-huszár, ki husz év óta rága a magyar kényeret.

(b. p. k.) **Történet-irodalmi apróság.** Torma Károly az atyja által készített Diplomatarium Calendariumot már saját alá adta, s ezen irodalmunkban nevezetes hégagot pótló munka ekkép remélhetőleg ném sokára közkézen forgand, s történetírással, vagy tanulmányozással roglalkozóknak nem csekély hasznára. E munka kinyomatására az

110-ik szám.

erdélyiek közül többen bizonyos összegeket ajánlottak volt fel még akkor, midőn e munkát a történelmi társulatnak kellett volna kiadni. Torma ez összegeket nem fogadta el — s így azok eredeti rendeltetésüktől elestek. De azok, kik az ajánlatokat tették, azt nem vonják vissza, hanem más, nem kevésbé fontos történelmi vállalatokra szánták, t. i. régi székely oklevelek kiadására. A megindítandó vállalat tehát Székely Okmánytár lesz; egyelőre 8—10 ives füzetekben fog megjelenni a szerkesztője derék tudósunk Szabó Károly leendő. Óhajtuk, hogy e vállalat mennél hamarabb meginduljon s a mennél nagyobb részvételre találjon, mert az forrásainknak egyik legnagyobb hiányát fogja pótolni. A kérdés így módon legjobban lett elintézve, mert így leg-többet nyert a közügy.

○ A famosus Haller pörharangja újból megkondult lapunk mult számának „Nyílt ter-ében. Résztünkől lapunk belső részében kellőleg elmondtuk a kormánybiztos működése idején nézetünk Felső Fehér felfüggesztett főispánjának viselt dolgairól. Fővárosi lapjaink is megtették e részben a magukét. A kormány megette kötelességét, kormánybiztos küldött Haller Ferenc hivatalos visszaéléseinek kinyomozására; privátügyei a törvényszékek foruma előtt állanak. A dolgok így állása mellett határozatlan mondhatjuk, hogy a sok „nyíltterez“ a közérdeknek mi hasznát sem hajt kinyomozott botránykrónikáival s egyedül a scandalumhajászkok idegeit csiklandozza. A nyíltter rovat, oly tere a lapoknak, melyhez a szerkesztőségeknek mi közük sincs. Rendelkezésére áll mindannak, ki a kiszabott üzleti feltételeknek megfelel, s a sajtóbatóság előtt megfelelni készen nyilatkozik. Így a Hallerféle nyíltterezek elől sem zárhatjuk be annak sorompóit, bár e hozsura nyújtott botránykrónikákban legkevésbé sem telik gyönyörölni. His tantum plebecula gaudet. A jobb izlésű közönség nem bántódnék berekesztésén.

○ Az archaeologiai értesítő II. évfolyamából eddig 3 szám jelent meg. E vállalat azon hivatásának, hogy az archaeológiát hazánkban népszerűsítse, hogy egyszersmind közvetítőül szolgáljon a vidéki tudósok és pesti bizottság közt, továbbá, hogy annak minden apróbb mozzanatát éber szemmel kísérje, buzdítson, a hol kell, megmentse, a mit lehet s legkivált, hogy a közönséget tájékoztassa — ezen feladatainak derekasan megfelel, melyben bizonyosan nem kis érdeme van derék szerkesztője Rómer Flóris tapintatos eljárásnak. A megjelent 3 szám érdekes és változatos tartalommal bír. Sörno Ferenc jelentése erdélyi archaeologiai utjáról, intézve az Acadmiához, csak előleges jelentés ugyan, de a mely már magában is oly sok érdeket tartalmaz, hogy képes felkeltetni az olvasó kíváncsiságát a bekövetkezendő terjedelmesebb jelentés iránt, — mert Sörno a Hát-szeg vidékén, Gyula Fehérvárt, Szászsebesben, Szebenben, Brassóban s a Barcaságban sok érdekes dolgot rajzolt és vett fel. Utja április 13-ától máj. 21-ig terjedt. Közölve van továbbá e számokban: Finály Henriknek, az erdélyi múzeum-egylet régiségi- és éremtár-örékek jelentése 1867-ről. Egy érdekes lelet Alsó Lindván Rómeről, metsz-

vények kíséretében; Szombathelyi közlések I. Lipp Vilmostól, mely egy Surányon levő római sírkő felirát adja (s kiigazítja Schoenwisnert), a szombathelyi főgymnasium régiség-gyűjteménye ismereteseinek folytatása, továbbá a minden számban szokásos Archaeologiai levelek (I—IV), Mándy Péteről (szatmármegyei ásatásokról) Hőke Lajostól (Baracson talált dolgokról), Lehozky Tivadartól a Latoreza melletti ásatásokról) s Ebenbüh Ferenczről (gyűjteményei szaporodásáról) — újabb leletek (melyek közül kiemeljük Myskovszky Viktor közleményét a kisszebeni régi harangokról) egyveleg, könyvészet. Az egyvelegekből látjuk, hogy Mátyás király könyvtárából már ismernek tudósaink: 65 kéziratot, melyeken a király arczképe vagy címere előfordul; 29-et s még 19-et, mely vagy valószínűleg e könyvtáré volt vagy annak számára készült.

— Sajtóhibából állott 108 ik számunkban a külmonostorutczai katonai laktanya „kültordautzai“ helyett. Ez utóbbi a s londonutczai Wesselenyibáza költöznek a honvédek. — 109 számunk tárczarovatának utolsó hasábján Jókainé helyett sajtóhibából gókainé állott.

Szerkesztői nyílt posta. Pestre, Hóy Bélának: Köszönettel vettük. — Ugyanoda K-ginek, a „Hon“ szerkesztőségében: Magánlevelet tettünk a postára. — Tordára, X Y nak: Czikked folytatását türelmetlenül várjuk. — Ugyanoda, Lengyel Ádámnak: Halás köszönettel vettük a küldeményt. — M. Kookra, Szentkirályi Gábornak: Légy szíves a görögnyelvi telepítési memorandumnak bár csak kivonatát lapunknak mielőbb megküldeni. — Az „ország kortésének“: Ubi vagaris? Ird meg minél előbb. — Pestre, Eötvös Lajosnak: Beesés küldeményt tettünk a postára. — Gyéreésre: A cikkek közlelőbről jöni fog. — T. N. Imrének: A bizalomért köszönetet. Használni fogjuk.

Színházi fölhívás.

Tisztelettel kérek fel azon t. cz. színház-látogatók, kik az itteni nemzeti színházban a közlelő téli szinidényre páholyokat bérelni szándékoznak, szíveskedjenek magukat folyó évi october hó 10-ig a színháznál levő választmányi titkári irodában d. e. 10-től 12 óráig előjegyeztetni.

Szinigazgató Fejérváry Antalnak meg van engedve, hogy az előadásokat f. évi october közepén megkezdhesse, s e végett a félhónapra egy előleges bérletet nyithasson. A sajtóképi, közlelő téli szinidény f. évi november 1-én napján kezdődik és 1870. évi utolsó napjáig tart. Ezen rendes-téli szinidényre egy f. évi november 1-én napján kezdődő és jövő 1870. évi április utolsó napján végződő, egyazon folyó számmal jegyzett bérlet nyitattik, mely 128 számból fog állani. Köteles tehát a vállalkozó szinigazgató a jövő rendes téli szinidény alatt 128 bérleti előadást rendezni, a többi napokat a szabályszerű normanapok leszámításával rendes és rendkívüli bérletstípusok használatára.

A ki páholyt kíván bérelni, az a szinidény

kezdetével, midőn páholyát átveszi, kötelezi magát: hogy az illető páholyt az egész rendes téli szinidény alatt megtartsa, s a megszabott díjt a kitűzött időben pontosan befizeti.

A bérletdíjak havi részletekben, minden hó első napján előre befizetendők. A páholybérlet, valamint a rendes napi bérleti díjak a tavalyiak maradnak, és pedig 128 bérleti előadásra:

Egy közép páholyért	304 frt — kr
„ alsó „	224 „ — „
„ felső közép vagyis betűs páholyért	224 „ — „
Egy felső-páholyért	192 „ — „
„ első emeleti erkélyezéért	80 „ — „
„ I. rendű földszinti zártzékért	59 „ 20 „
„ II. rendű zártzékért	48 „ — „

Havonként befizetendő:

Egy közép páholyért	50 frt 67 kr
„ alsó „	37 „ 35 „
„ felső közép vagyis betűs páholyért	37 „ 35 „
Egy felső-páholyért	32 „ — „
„ első emeleti erkélyezéért	13 „ 35 „
„ I. rendű földszinti zártzékért	9 „ 85 „
„ II. rendű zártzékért	8 „ — „

Az erdélyi országos szinbázi választmány Kolozsvárt 1869. szeptember 12-én tartott üléséből
Sándor József,
választmányi titkár.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLÓS.
Ideigl. felelős szerkesztő: MATRAY ERNŐ.

Nyíltter. *)

Az idej „Magyar Polgár“ egyik közlelőbbi számában bizonyos Vajda Ágnes földbirtokosné aláírásával a sztojkai fürdőről egy nagyon is elferdített közlemény olvasható.

Mi alóljegyzett többen, mint a folyó évi nyáron a sztojkai fürdőben hosszabb időzött vendégek, az igazság érdekében, úgy a fürdőintézet, mint a bérő és e jeles gyógyfürdőt jövőben élvezni akarók irányában a következő felvilágosítással tartozunk:

1. Igaz, hogy az idén 24—25 egész kényelemmel, n. m.: 2 ágy szalmazsákkal, 1 ruha- és fehérnemű-szekrény, egy nagy fiókos asztal, 3 karszék, éji szekrény, tükrök, hajkefe, fésű stb. ellátott szobánál több a fürdőidény kezdetével nem volt; de időnkint még 12 élvezhető szobával gyarapítottak.

2. Emlekeztünk, hogy július első felében, midőn a t. földbirtokosné bérletét megjelent, üres szoba nem volt, nem volt már azelőtt sem; de ha tudást s nem szórakozás kereső család érkezett, emberbaráti s lovagias kötelességünknek ismertük ketten-hárman is egy szobába bevezetődve, szobánkat az illetőknek átengedni s ezt bizonyára át: földbirtokosné iránt is kötelességünknek tartjuk vala, ha megérkezésekor rögtön feltűnőleg követelő

*) E rovat alatt megjelenő cikkek a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal el. Szerk.

fellépésével e lovagiaságunk gyakorlatától vissza nem riaszt. Ezen fellépésének köszönheti, hogy kénytelen volt a láposi magyar vendégszeretethez folyamodni, habár az ottani vendéglőben mérsékelt fizetésért ezt is kikerülhetne volna.

2. Hogy a t. földbirtokosné 17 év óta folyamatosan látogatója volt a sztojkai fürdőnek, nem tagadhatjuk, de nem is bizonyíthatjuk. De nem tudjuk, hol van megírva, hogy oly régi vendég irányában minden előleges figyelmeztetés nélkül az új bérő úgy saját kárára, mint a gyógyulást kereső vendégek rovására szobát tartozzék üresen tartani?

3. Hogy a t. földbirtokosné 5 órai ottmúlása alatt egy a fürdő mlgs birtokosa, mint az új bérő intézkedéseiről tudomást nem szerzett, nem szerezhetett, nem csodáljuk; de csodáljuk, hogy az igazságnak hátat fordítva, mocsos fürdőt emleget. Mi hosszas otlétünk alatt láttuk, minden reggel a vizivás végeztével, miként hordta szakadatlanul 4 ember a kimeríthetlen gyógyforrásból rudas eszekben a vizet, a kitűnőleg rendezett gőzzel melegített fürdőbe, igaz, hogy a fürdő melletti ásványos kutvize sárgás, de ha a többször tisztelt földbirtokosné Radoán az Antonia-fürdő, vagy a világhírű szliaci fürdőt használna volna, e sárgás színt az erősítő vasrészek, nem pedig a mocsokosság rovására jegyzi. A mi a már egyszer használt fürdőviznek ujalagos használatát illeti, ezt a t. földbirtokosné álmodta, de bebizonyítani nem tudná.

4. Hogy ottidőzéstünk alatt egyszer az ebéd 1/4 háromra (de 3 órakor soha) nem adatott fel, igaz, de máskor rendszeren 2 órakor étkezünk.

5. A mi végre a bérő számos tagu családját illeti, úgy tudjuk, hogy pénzünkért bátyánk, sógorunktól is követelhetünk — mig üres szoba találtatik — elfogadást, s hogy mindenkivel közös jogot miért tagadná meg a bérő? fel nem foghatjuk. De ebben sincs a t. földbirtokosné igazsága. Ugyanis egyik közlelőnkona nagy költséggel kiköltöztet s elfoglalt családjával egy szobát, melyet egy kevéssel később érkezett vendégnek rögtön átengedett s családját s butorait visszaköltöztette Lápóra. Ha valaha és valahol bérő szolgáltatás volt vendégei iránt, ezt úgy mi, mint a többi vendégek is állíthatjuk, hogy V. J. ur senki báta meggett nem áll, Majd minden reggel szobánkint kérdezte a vendégeket, mit parancsolnak, szekerét naponta beküldötte Lápóra, ki mit rendelt hozott. Hirlapokat, leveleket maga hozatta ki (habár a postaigazgatóság erről maga is rendelkezhetné), sajátkezűleg kézbesítette. Még a találásra is kiterjesztette figyelmét, igenis t. földbirtokosné, kis könyvtárát is közhasználatra bocsátá.

Még sok egyebet elmondhatnánk a sztojkai fürdő védelmére; de ezttal ennyit elégnek tartunk. Zárjuk sorainkat a kérelemmel, szíveskedjék az annyiszor említett sztojkai cikks írója ezután a „maxima amica veritas“-t nem téveszteti el szem elől, valahányszor a nagy közönség elé a vádló szerepében lép.

Több fürdői vendég.

Hirdetés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a helybeli piacon 9 év óta Tauffer József cég alatt fennállott fűszer, anyag és bór-áru-kereskedést, a mai napon átvettém, s azt saját nevem alatt folytatandom.

Tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy a volt cég iránt tanúsított kegyes pártfogásában engem is részesíteni méltóztassék: Buzgó törekvésem oda irányuland, hogy jó áruezikknek pontos kiszolgáltatása által a n. é. közönségnek pártfogását kiérdemljem és biztosítsam.

(6) 1—3
Demeter Béla.

(7) (1—2)
Árverési hirdetmény.

Folyó 1869-dik év szeptember 21 és 22-dikén 9-től 12. és 3-tól 6 óráig Kolozsvárt belső-monostorutczában 172 házszám alatt, több rendbeli szobabutor, üvegüemű, konyhabutor, réz-, pléh- s más edény, fanemű, és sok más elegyes házi eszköz, régi könyvek, egy egy teljes magyar öltöny, s más férfiruhák, valamint számos női-kellék és fehérnemű, önkéntes árverezés útján el fognak adatni.

Hirdetés.

Egy használt zongora jutányos áron eladó. Értekezhetni Blahonka Lajosnál Széchenyitér 54. szám.

(8) 1—1

(9) (3—3)
Kolozsvárt az óvárban 233 számú, az ugynevezett katona kórházzal szemben fekvő, igen jó állapotban lévő ház,

örökáron eladó. — Értekezhetni iránta Csulak Dániel ügyvéd Kolozsvárt.

HIVATALOS.

Sz. 5830.—1869.

Árlejtési hirdetmény.

A Küküllőmegye bizottmánya az 1869-ik évi április 20-án tartott közgyűlésen 84. sz. b) betű a. kelt határozata folytán az 1869-ik évben kund kápolnai és a D.-Szt.-Márton balázstelki utvonalakra készpénz fizetés mellett vállalat utján szállítandó fedazgy (kavics) ügyében folyó évi szeptember 11-ik napjára hirdetett árlejtési eredmény nélkül maradván, f. évi szeptember 30-ik napján d. e. 10 órakor, a Küküllőmegye tisztesz iroda helyiségében másodszeri árlejtés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók ezenel meghívottak.

Felkiáltási ár:

a) Kund kápolnai utvonalon	4325 frt. 40 kv.
b) D.-Szt.-Márton balázstelki utvonalon	1344 frt. 60 kv.

A bánatpénz 5%.

A vállalati feltételek a megyei mérnöknel bármikor megtekinthetők.

Küküllőmegye tiszteszének D.-Szt. Mártonban 1869. szeptember 11-én tartott üléséből.

Szám 1015. 1869.

(2)

(2—3)

A nagyméltóságú magy. kir. igazságügyminiszterium az itteni fegyintézet főépülete vaslemez fedélzetének kiigazítását s olajos festékek leendő újbóli befestését, a 3067 frt 62 kban megállapított költségvetés alapján engedélyezni méltóztatván, e munkálatok biztosítása tekintetéből f. év Október 12-én d. e. 10 órakor az intézet hivatalos irodájában, hol a feltételek s a műszaki iratok időközben is megtekinthetők, nyilvános árlejtés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint ez árlejtéshez, a fenn kitett összeg 5%-jának készpénzben, vagy a tőzsdei árfolyam szerint számítandó állampapírokban bánapénzzel leendő letétele után mindenki hozzá szólhat.

A fent kitett időpontig a megállított alapösszeg 10% val megterhelt és 50 kros bélyeggel ellátott irások ajánlatok is elfogadhatnak, melyekben a kívánt összeg betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatóan írandó ki, s azon nyilatkozattal kell tartalmazniok, hogy a feltételek, vállalkozni kívánó előtt ismereteseek.

A magy. kir. orsz. fegyintézet Igazgatósága.

Szamosújvárt, 1869. Szeptember 10-én.

NEM HIVATALOS.

Első nyilvános felsőbb kereskedelmi tanintézet

Bécsben, Praterstrasse, Nr. 32.

A legközelebbi tanév kezdődik okt. 4-én. A beírások szeptember 25-étől kezdve történnek; programokat az igazgatóság díjmentesen küld.

(3) (3—6)

FORGES KÁROLY, igazgató.

Borza István

tisztelettel jelentem a helybeli és vidéki n. é. közönségnek, hogy e hó 12-kén bevásárlási útjára kelvén s f. hó vége felé újon bevásárolt férfidivat áru megérkezend. — Távolléte ideje alatt előfordult megrendelésekre kereskedését bizalommal látogatni eszedzik

(4) 1—3

illő tisztelettel
Borza István.

!!Szerencse fel Hamburgba!!

Mint egyike a legelőnyűsb és legszolidabb vállalatoknak, ajánlja alólírott bankfirma a Hamburg által elfogadott és biztosított nagy pénzkisorsolását

több mint egy millió 470,000 tallérnak, melyeknek húzásai már e hó 20-án kezdődnek.

A főnyeremények:

250,000, 150,000, 100,000, 50,000, 25,000 márká; továbbá:

2 a 20,000; 3 a 15,000; 3 a 12,000; 3 a 10,000; 4 a 8000; 5 a 6000; 11 a 5000; 29 a 3000; 131 a 2000; 6 a 1500; 5 a 1200; 155 a 1000; 206 a 500; 6 a 300; 272 a 200; 11,800 a 110 m. stb. stb.

Összesen több mint 25,000 nyeremény.

Az illeték beküldése vagy utánvétel mellett elküldetnek az „eredeti államsorsjegyek“-et a fennebbi húzásra a következő, tervszerűleg megállapított árak mellett: Egy egész 4 frt. — Egy fél 2 frt. — Egy negyed 1 frt o. é. a legpontosabb szolgálat biztosítása mellett. Minden résztvevő kezeibe kapja személyesen az eredeti államjegyeket, melyek tehát igérvényekkel össze nem hasonlíthatók. Az eredeti terv minden megrendeléshez ingyen mellékeltek, s az érdekelteknek a nyeremények hivatalos sorozat mellett pontosan elküldetnek.

(5) 4—12

A bizalom folytán, melyet e sorsjegyek Ausztriában oly gyorsan szereztek, jelentékeny megbízásokat várok, melyek a legválsalbbi tájakra is pontosan, s a legcsekélyebb összegekben is valósítatnak.

Haas Adolf

állampapír kereskedése Hamburgban.

A legtöbb nyeremény az én üzletembe esik, s apr. 20 és július 14-én az idén e tájon személyesen fizetem ki a legtöbb nyereményeket.